INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS
ISSN: 3030-332X Impact factor: 9,493 Volume 17, issue 1, Aprel 2026
https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR worldly knowledge
Index: google scholar, research gate, research bib, zenodo, open aire.
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG
https://www.researchgate.net/profile/Worldly-Knowledge
https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3030-332X

RAQAMLI VA INVESTITSION DEPOZIT TURLARINI JORIY ETISHNING BANK TIZIMI RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI

Ro‘zimurodov Olim
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti, PhD
Botirova Shohsanam
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada tijorat banklari faoliyatida raqamli va investitsion depozit turlarini joriy etishning nazariy asoslari hamda ularning bank tizimi rivojlanishidagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, depozitlarning iqtisodiy mohiyati, bank resurslarini shakllantirishdagi roli va zamonaviy bank xizmatlarida raqamli texnologiyalarning qo‘llanilishi ilmiy jihatdan o‘rganilgan. Raqamli depozitlar bank xizmatlarini masofadan turib boshqarish imkoniyatini yaratib, mijozlarga qulaylik va tezkorlikni ta’minlashi asoslab berilgan. Investitsion depozitlar esa banklar uchun uzoq muddatli moliyaviy resurslarni shakllantirish va mijozlar uchun yuqori daromad olish imkoniyatini yaratishi bilan ahamiyatli ekani ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: depozitlar, raqamli depozitlar, investitsion depozitlar, tijorat banklari, bank resurslari, moliyaviy texnologiyalar, raqamli bank xizmatlari, investitsiya faoliyati.

Аннотация. В данной статье проанализированы теоретические основы внедрения цифровых и инвестиционных депозитов в деятельности коммерческих банков, а также их значение для развития банковской системы. Исследованы экономическая сущность депозитов, их роль в формировании ресурсной базы банков и использование цифровых технологий в современных банковских услугах. Обосновано, что цифровые депозиты обеспечивают возможность дистанционного управления банковскими услугами и повышают удобство и оперативность обслуживания клиентов. Инвестиционные депозиты рассматриваются как инструмент формирования долгосрочных финансовых ресурсов банков и получения более высокого дохода для клиентов.

Ключевые слова: депозиты, цифровые депозиты, инвестиционные депозиты, коммерческие банки, банковские ресурсы, финансовые технологии, цифровые банковские услуги, инвестиционная деятельность.

Abstract. This article analyzes the theoretical foundations for the introduction of digital and investment deposits in the activities of commercial banks and their importance in the development of the banking system. The study examines the economic essence of deposits, their role in forming the resource base of banks, and the application of digital technologies in modern banking services. It is substantiated that digital deposits allow customers to manage banking services remotely and ensure greater convenience and operational efficiency. Investment deposits are considered an important financial instrument that enables banks to attract long-term financial resources while providing customers with opportunities for higher returns.

Keywords: deposits, digital deposits, investment deposits, commercial banks, banking resources, financial technologies, digital banking services, investment activity.

KIRISH

Bank tizimi iqtisodiyotda moliyaviy resurslarni safarbar etish, investitsiyalarni moliyalashtirish va iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Tijorat banklarining asosiy resurs manbalaridan biri depozit mablag‘lari hisoblanadi. Depozitlar banklarning

kreditlash faoliyati uchun zarur bo‘lgan moliyaviy bazani shakllantiradi va iqtisodiy tizimda pul mablag‘larining samarali aylanishini ta’minlaydi. Umuman olganda, depozit — bu mijoz tomonidan bankka ma’lum muddatga yoki talab qilib olinguncha saqlash uchun qo‘yilgan pul mablag‘lari bo‘lib, bank ushbu mablag‘larni foiz bilan qaytarish majburiyatini oladi.

So‘nggi yillarda global moliya tizimida raqamli texnologiyalar jadal rivojlanmoqda. Raqamli transformatsiya jarayonlari bank xizmatlarining yangi shakllarini vujudga keltirib, an’anaviy depozit xizmatlarini ham modernizatsiya qilish zaruratini yuzaga keltirdi. Xususan, mobil banking, internet banking va boshqa raqamli platformalar orqali depozitlarni boshqarish imkoniyatlari kengayib bormoqda. Raqamli banklar xizmatlarni asosan elektron kanallar orqali ko‘rsatib, mijozlarga tezkor va qulay moliyaviy xizmatlar taqdim etadi.

Shu bilan birga, iqtisodiyotning investitsion rivojlanishi uchun banklarda yangi moliyaviy instrumentlar, jumladan investitsion depozitlar joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday depozitlar jamg‘arma funksiyasini saqlagan holda mijozlarga qo‘shimcha daromad olish imkoniyatini yaratadi hamda banklar uchun uzoq muddatli resurs bazasini kengaytiradi[1].

Mazkur maqolaning maqsadi tijorat banklarida raqamli va investitsion depozit turlarini joriy etishning nazariy asoslarini, ularning iqtisodiy ahamiyatini hamda bank tizimi rivojlanishiga ta’sirini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

ASOSIY QISM

Depozitlar tijorat banklari faoliyatining asosiy moliyaviy manbalaridan biri hisoblanadi. Banklar depozitlar hisobiga jalb qilingan mablag‘larni kreditlash, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish hamda boshqa moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish uchun foydalanadi. Shu sababli depozit siyosati bankning likvidligi, barqarorligi va rentabelligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Iqtisodiy mazmuniga ko‘ra depozitlar bir necha turlarga bo‘linadi. Jumladan:

- talab qilib olinguncha depozitlar;
- muddatli depozitlar;
- jamg‘arma depozitlari[2].

Har bir depozit turi bank likvidligini boshqarishda muhim rol o‘ynaydi va mijozlar uchun turli darajadagi daromadlilik hamda xavfsizlik imkoniyatlarini yaratadi. Zamonaviy bank tizimida depozitlar nafaqat jamg‘arma vositasi, balki investitsiya resurslarini shakllantiruvchi muhim moliyaviy instrument sifatida ham qaraladi.

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bank xizmatlarining yangi shakllarini shakllantirdi. Raqamli depozitlar — bu mobil banking, internet banking yoki boshqa elektron platformalar orqali masofadan turib ochiladigan va boshqariladigan depozit hisobvaraqlaridir.

Raqamli depozitlarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- depozit hisobini masofadan turib ochish imkoniyati;
- mobil ilova yoki internet orqali boshqarish;
- tezkor tranzaksiyalar;
- bank xizmatlari xarajatlarining kamayishi[3].

Tijorat banklarida raqamli depozit xizmatlarini joriy etish bir qator iqtisodiy afzalliklarni beradi. Avvalo, bu bank xizmatlarining ommaviyligini oshiradi va mijozlar bazasini kengaytiradi. Ikkinchidan, banklar uchun operatsion xarajatlar kamayadi, chunki ko‘plab jarayonlar avtomatlashtiriladi. Uchinchidan, raqamli depozitlar moliyaviy xizmatlardan foydalanish darajasini oshirib, moliyaviy inklyuziyani rivojlantiradi[4].

Raqamli depozit xizmatlari bank tizimining innovatsion rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Zamonaviy bank tizimida mijozlar uchun tezkor, qulay va xavfsiz xizmatlarni taqdim etish raqobatbardoshlikni oshiruvchi muhim omil hisoblanadi.

Investitsion depozitlar bank depozitlarining nisbatan yangi shakli bo‘lib, ular an’anaviy depozitlar va investitsiya instrumentlarining kombinatsiyasini ifodalaydi. Bunday depozitlarda mijoz mablag‘lari ma’lum investitsiya instrumentlariga yo‘naltiriladi va daromad miqdori investitsiya natijalariga bog‘liq bo‘ladi.

Investitsion depozitlarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- yuqori daromad olish imkoniyati;
- investitsiya instrumentlari bilan integratsiya;
- risk va daromadlilik o‘rtasidagi muvozanat[5].

Investitsion depozitlar banklar uchun uzoq muddatli resurs bazasini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ular kapital bozorini rivojlantirishga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Bugungi kunda rivojlangan davlatlar bank tizimida investitsion depozitlar keng qo‘llanilmoqda. Ushbu depozitlar aksiyalar, obligatsiyalar yoki boshqa moliyaviy instrumentlar bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Tijorat banklarida raqamli va investitsion depozit turlarini joriy etish bir qator ijobiy natijalarni ta’minlaydi[6].

Birinchidan, bank resurs bazasi kengayadi. Raqamli platformalar orqali depozit ochish imkoniyati mijozlar sonining ortishiga olib keladi. Ikkinchidan, investitsion depozitlar orqali banklar uzoq muddatli investitsiya resurslarini jalb qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Uchinchidan, moliyaviy xizmatlarning sifati oshadi. Raqamli texnologiyalar bank xizmatlarini tezkor, qulay va shaffof qiladi. To‘rtinchidan, banklar o‘rtasidagi raqobat kuchayadi, bu esa xizmatlar sifatining yaxshilanishiga olib keladi. Shuningdek, raqamli depozit xizmatlari banklarning operatsion samaradorligini oshirib, xizmat ko‘rsatish xarajatlarini kamaytiradi.

XULOSA

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida bank tizimining barqaror rivojlanishi ko‘p jihatdan depozit resurslarining samarali jalb qilinishiga bog‘liq. Depozitlar banklarning asosiy moliyaviy manbasi bo‘lib, kreditlash jarayonlari va investitsiya faoliyatini moliyalashtirishda muhim rol o‘ynaydi.

Raqamli texnologiyalarni bank faoliyatiga joriy etish depozit xizmatlarini yanada takomillashtirish imkonini beradi. Raqamli depozitlar bank xizmatlarining qulayligi, tezkorligi va shaffofligini ta’minlab, moliyaviy xizmatlardan foydalanish darajasini oshiradi. Shu bilan birga, investitsion depozitlar mijozlarga yuqori daromad olish imkoniyatini yaratib, banklar uchun uzoq muddatli investitsiya resurslarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu sababli tijorat banklarida raqamli va investitsion depozit turlarini joriy etish bank tizimining raqobatbardoshligini oshirish, moliyaviy resurslarni samarali jalb qilish va iqtisodiy o‘sishni qo‘llab-quvvatlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida banklarda innovatsion depozit mahsulotlarini rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish hamda investitsiya instrumentlari bilan integratsiyani kuchaytirish bank tizimining barqaror rivojlanishini ta’minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayeva, Sh. Z. (2020). Bank ishi asoslari. Toshkent: Iqtisod-Moliya nashriyoti.
2. Karimov, N. G. (2018). Tijorat banklari faoliyati tahlili. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Teshabayev, R. A. (2021). Tijorat banklari resurs bazasini boshqarish. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
4. Yo‘ldoshev, Q. X. (2022). Raqamli iqtisodiyot va bank tizimi. Toshkent: Fan va texnologiya.

ISSN: 3030-332X Impact factor: 9,493 Volume 17, issue 1, Aprel 2026
https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR worldly knowledge
Index: google scholar, research gate, research bib, zenodo, open aire.
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG
https://www.researchgate.net/profile/Worldly-Knowledge
https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3030-332X

5. Xolmatov, S. A. (2021). Tijorat banklarida depozit operatsiyalarini rivojlantirish yo‘nalishlari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy jurnali, 4(2), 115–123.
6. Usmonov, B. M. (2020). Bank tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy ahamiyati. Moliya va bank ishi ilmiy jurnali, 3(1), 45–52.